

เมื่อภิกษุและสิกขาทำให้สมเด็จพระจอมเกล้า ฯ หนักพระทัย

วิบูล วิจิตรวาทการ

ในกรุงรัตนโกสินทร์สมัยโบราณผู้ชายไทยน่าจะมีความสุขเพราะจะมีเมียสักกี่คนก็ได้

พระเจ้าแผ่นดินนั้นทรงมีพระมเหสีหลายองค์ และยังมีสนมกำนัลอีกนับเป็นสิบเป็นร้อย ขุนนาง ข้าราชการชั้นสูง ก็จะมีภรรยาประมาณ 30 คน พวกพ่อค้ามั่งคั่งต่างก็เก็บเมียหลวง เมียน้อยไว้เต็มบ้าน คลอดลูกมาจากนพเองจำหน้าไม่ได้ว่าใครเป็นใครกันบ้าง

แต่ถึงกระนั้นก็ยังมิสตรีที่โง่คนน้อยไม่มีสามาร่วมชีวิตอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะสมัยนั้นคนอายุค่อนข้างสั้น เกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นเมื่อใด ก็ล้มตายกันง่าย ๆ เพราะวิชาการแพทย์และยารักษาโรคยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ผู้ชายถ้าไม่เจ็บป่วยตาย ก็ถูกเกณฑ์ตัวไปเป็นข้าราชการทหาร ต้องอันตรายล้มตายได้โดยง่าย ซึ่งมีแม่มาอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย

นอกจากแม่มาอยู่แล้ว ก็ยังมีสาวที่ไม่มีใครเคยสู่ขอมาเป็นเมีย จนแก่ตัวอายุมากขึ้นทุกที ไม่มีอะไรทำกัน ก็หันหน้าเข้าวัด ฟังพระเทศน์ ศึกษาพระธรรมเพื่อให้จิตใจสงบ

ปัญหาที่อยู่ว่า พระภิกษุในสมัยโบราณนั้น ก็เป็นบุคคลที่เรียกว่าได้ว่าโก้ เพราะท่านมีวิชาความรู้เหนือกว่าชาวบ้านทั้งหลาย บางรูปก็ได้รับยศฐาบรรดาศักดิ์ หรือมีทรัพย์สินอานาจวาสนา อันได้มาจากศรัทธาของผู้นิยมชมชอบ

เมื่อสึกที่เป็นแม่มาหรือสาวขาดสามีทั้งหลายมาชุมนุมทำบุญกันที่วัดวาอารามมากขึ้น ทุกที ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องมีการถกเนื้อต่อใจกัน ระหว่างพระหนุ่มและสิกขาสาวบ้าง

จนกระทั่งในแผ่นดินของสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ รัชกาลที่ 4 นั้น มีพระภิกษุตบะแตก สึกออกมาดำเนินชีวิตเป็นคนธรรมดาเป็นจำนวนมาก

เพราะภิกษุนั้น ถึงแม้จะโกนหัว โกนคิ้วแล้ว ก็ยังมีความเป็นผู้ชายอยู่เต็มตัว เมื่อจิตใจควบคุมกามราคะไว้ไม่อยู่ เพราะมีสีกามาบังยืมให้ทุกวัน บางรูปก็ต้องยอมแพ้ไปในที่สุด

ชาวพระภิกษุโดนสึกปล่อยตัวไปแต่งงานนั้น ลือกันหนาหูเข้ามาถึงในพระราชวัง เมื่อสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบเข้า ก็ทรงวิตกว่าจะเกินเลยขอบเขตไปแล้ว จึงประกาศห้ามและสั่งสอนว่า

“อนึ่งสตรีที่เป็นหม้าย ผัวหย่าผัวตายร้างมานาน ๆ ขึ้นคานอยู่ ฤหึงสะเทินที่ตั้งแต่เล็กยังไม่เคยพบชาย ขึ้นคานอยู่นาน ๆ เริ่มสืบเสาะหาผัวที่ไม่มีภรรยา วิสัยคนที่เป็นคฤหัสถ์ ก็มีภรรยาทุกคนด้วยกัน ไม่ใคร่มีใครว่างเปล่าอยู่

ฝ่ายพระสงฆ์บวชอยู่นาน ไม่มีภรรยา เปนคนว่างเปล่าอยู่ ถ้าให้สึกออกมาได้เปนผัวจะดี

พระสงฆ์เล่าบวชอยู่นาน ได้ยศบรรดาศักดิ์แต่ในหลวง ทรงตั้งให้เป็นที่พระราชาคณะถนอานุกรม เปรียญรับนิตยภัตรไตรปีได้ แลเทศนาบ้างบังสุกุลบ้าง แลรับนิมนต์ในการพิธีอื่น ๆ บ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฤเบน พระครูเจ้าอธิการแลอนุจรก็ตี ได้เทศนาบังสุกุล รวบรวมเพื่องสสิ่งตำลึงบาทไว้ได้มาก ถ้าเราเกลี้ยกล่อมให้สึกออกมาเป็นผ้าได้ ก็คงจะทอดเทเข้าฝากตัวกลัวเรา

จะได้มอบหมายเงินทองที่เก็บไว้ให้แก่เราทั้งสิ้น คงอยู่ในอำนาจเรา เราจะใช้อย่างไร คงได้ตั้งปรารภนาทุกอย่าง ด้วยคนชาววัดบวชอยู่นาน ไม่เคยพบการชำเราชำเขา ได้พบเข้าแล้วก็ตื่นไปมเขอะไปตั้งนั้น จึงคิดกลอุบายเอาบุตรชายไปฝากไว้บ้าง ชักโยงพวกพ้องพี่น้องให้ไปอยู่บ้าง

พอได้ไปมาเป็นสนใจสือ แลได้ส่งควา หวาน เปรี๊ยว เค็ม ถวายพระสงฆ์ที่ตนชอบใจ อยากได้เป็นผ้า ฤเบนเขยนั้นเนื่อง ๆ

ฝ่ายพระสงฆ์เล่าเปนชาวดัด ได้อุปการะเลี้ยงดูเกื้อหนุนสมดังที่คิดไว้ เมื่อยังไม่ได้สึกมักอ้อ ๆ แอ้ ๆ เข้าประจ้อประแจประจบประแจง ฝากตัวเปนญาติเปนโยม เรียกโยมที่บ้านโยมที่แพ โยมที่ตึก บ้านล่างบ้านบนดังนี้ มีโดยมาก

ครั้นได้คราว ก็สึกออกมากินอยู่ด้วยกันกับนางคนนั้นบ้าง กับน้องสาวแลบุตรของนางคนนั้นบ้าง ฤเบนเรากินเสียก่อนแต่ยังไม่สึกบ้าง

หญิงพอใจหาพระสงฆ์ชาวดัดเป็นผ้า พระสงฆ์ชาวดัดที่สึกออกมาพอใจหาหญิงหม้ายหญิงขึ้นคานเปนภรรยา อย่างนี้ก็มีชุกชุมมากนักทุกหนทุกแห่ง

จะระบุชื่อว่าคนนั้นคนนั้นคู้้นั้นจะพรรณนาไปก็ไม่สิ้นสุดลง แลเป็นเครื่องเคื่องหุรัคาญใจ ท่านที่มีแผลไม่พอใจฟัง”

ดูจากข้อความข้างบนนี้ รู้สึกว่าพระองค์จะทรงโทษสิมากกว่าพระสงฆ์ ว่าพวกหญิงม่ายหรือสาวโสดทั้งหลายนี้ทำจู้จ้านไม่สำรวมเวลาอยู่ในวัด คอยแต่จะยั่วให้พระสงฆ์เสียสมาธิหวังประโยชน์ส่วนตัว อยากเอาภิกษุมาทำผ้าเพื่อจะได้ทรัพย์เงินบาทตำลึงเป็นต้น

แท้จริงแล้วความผิดก็ต้องอยู่กับทั้งสองฝ่าย

ความจริงผู้หญิงไทยสมัยโบราณนั้นเองอยู่ในสภาวะที่เสียแต่ผู้ชายอยู่ตลอดเวลา ผู้เขียนเคยอ่านพบว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยาหรือต้นรัตนโกสินทร์ สามีนคนใดเปื้อน่วยภรรยา อยากจะหย่าร้างทอดทิ้งโดยไม่ต้องรับผิดชอบ ก็จะทำอุบายจัดการให้เพื่อนชายสักคนหนึ่งหรือหลายคน มาปลุกปล้ำข่มขืนภรรยาที่บ้าน

ในระหว่างที่เพื่อนฝูงกำลังบังคับขืนใจภรรยาอยู่นั้น ท่านสามีก็จะแก้งเปิดประตูเข้ามาเห็นแสดงความเจ็บแค้นโกรธเคือง กล่าวหาว่าเมียเล่นชู้ ว่าเป็นดอกกระที่อดอกทองตามคำโบราณ แล้วก็ขับไล่ใส่ส่งเฉดหัวออกไปจากบ้านของตนเสีย หลังจากนั้นก็หาอิ้วอ่อน ๆ มาปรนนิบัติตนต่อไป

ฝรั่งที่บันทึกเรื่องนี้ไว้ เล่าว่าการเปลี่ยนเมียแบบนี้นิยมทำกันมาก จนมีหญิงชนิดที่เรียกกันว่า แม่มีผ้าผืนนี้ผู้อยู่เต็มเมือง

หญิงไทยที่นำสงสารเหล่านี้ ต้องหอบเสื้อผ้าข้าวของกลับไปอยู่กับพ่อแม่ของตน จะแต่งงานใหม่ก็ยากลำบาก เพราะชื่อเสียงของตนนั้นเสียหายหมดไปอย่างไร้ความยุติธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บางคนพ่อแม่ไม่รับเลี้ยงดู เพราะชายหน้าวงศ์ตระกูล ไม่มีที่อยู่อาศัย ต้องระเห่ร่อนกลายเป็นขอทานไปก็มี

สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงตรัสต่อไปว่า

“เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเตือนสติท่านทั้งหลายทั้งปวงที่อ้างชื่อมาแล้ว ให้รู้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน มีพระราชหฤทัยประสงค์จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ มิให้มัวหมองเปนมลทิน และให้รุ่งเรืองเจริญ เป็นประโยชน์แก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก

และมีพระราชประสงค์จะทรงทำนุบำรุงแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร ให้อยู่เย็นเป็นสุข ทั้งไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินสมณพราหมณาจารย์ จึงโปรดเกล้าฯฯ เตือนสติให้ระวังตัวกลัวผิดด้วยกันทั่วทุกคน ทั้งชาววัดชาวบ้านว่า

ตั้งแต่นี้สืบไป ถ้าผู้หญิงหาพระเปน้ว ฤพระหาหญิงหม้ายขึ้นคานเป็นภรรยา แลทำการสนสือไปมาเพื่อเมถุนสังวาสแล้ว มีผู้มาโจทก์ว่ากล่าว สืบได้ความเป็นสัจ จะให้ปรับไหม มีโทษตามพระราชบัญญัติ

และจะปรับพระสงฆ์ที่อยู่ใกล้เคียงในที่ราววัด 3 เส้น 15 วา

ฤชาวบ้านที่อยู่ใกล้เคียง รู้เห็นแน่ใจไม่ว่ากล่าว และไม่ฟ้องร้องแก่งเพิกเฉย ปิดความนิงเสีย จะปรับให้เสียราววัดในการทำบุญ คืออยู่ในที่ 3 เส้น 15 วา ได้รู้เห็น ให้ทำวัดลากหย่าหรือชนอิฐปูนใช้ในการบุญ กว่าจะครบตามกำหนดราววัด ที่ใกล้และไกลตามสมควร

เมื่อสตรีใด ๆ ความเกี่ยวข้องด้วยเรื่องพระสงฆ์ตั้งว่ามานี้ ฤพระสงฆ์ชาววัดที่จะสึก ได้มีความเกี่ยวข้องด้วยเรื่องผู้หญิง คือหาภรรยาแต่เป็นแต่ยังเป็นพระสงฆ์อยู่ก็ดี มีอยู่สักแห่งก็รายก็ให้มาลุกะโทษเสียโดยตรง อย่าให้ปิดบังไว้ให้เนิ่นช้าเกิน 15 วัน จะโปรดยกโทษให้

ถ้ามีคดีเกี่ยวข้องและแก่งปิดบังไว้ ไม่มาลุกะโทษเสียโดยตรงในกำหนด 15 วัน มีปากโจทก์ฤผู้มาฟ้องร้องว่ากล่าว ฤกราบทูลพระกรุณาให้ขุนเคืองฝาลองธลีพระบาทก็ดี จะให้ปรับไหมมีโทษจหนัก เสมอกับคนที่เปนปราชิก ทั้งชาววัดแลชาวบ้านจะให้เสียรางวัลถึงผู้ผิด”

ผู้เขียนก็ไม่ทราบว่ หลังจากมีประกาศฉบับนี้ออกมาแล้ว เหล่าแม่หม้ายและสาวโสดทั้งหลาย จะเลิกจับพระกันหรือเปล่า

และก็ไม่ทราบว่พระภิกษุที่มีกิเลสทั้งหลายนั้น จะเปลี่ยนใจสำรวมกายกันมากขึ้นหรือเปล่า

เพียงแต่คิดว่า ปัญหาเหล่านี้คิดขึ้นได้ทุกสมัย แม้ในปัจจุบันวันนี้ก็ยังพบเห็นเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอยู่บ่อยๆ